

a slaba i naivna žena drži to odobravanje iskrenim. Nu ona je skoro imala izkusiti, da je bez muža „pero na vjetru“. Mala ali čedna privreda dostajala je iz početka za njenu ekzistenciju; kulturom ipak postadoše veće potrebe pa i natjecanje, koje se je najveće razvilo iznašašćem raznovrstnih makina. Zato se i tuži Lecky-Hartpole, da je napredak makinâ razorio domaći značaj ženâ, vreteno da im je izpalo iz ruku, igli da će skoro prestati djelatnost; a posao, komu je od Homerova vremena pa do današnjega doba sielo bilo u obitelji, povlači se sve to više u prenapunjene tvornice¹⁸. Za takvo natjecanje nije žena ni fizično ni psihično bila dorasla. Da je u toj biedi razmišljati stala: kud bi? što li bi? naravno je. Jedna skrajnost povodi drugu: žena je zaboravila na svoju naravljju joj odredjenu zadaću, i uztražila je ravnopravnost s mužkarcem — najprije u pogledu političkom i socijalnom.

To je emancipacija strožega oblika. Ali je imade i u obliku blažem: ova traži ravnopravnost u pogledu znanstvene naobrazbe.

U jednom i drugom obliku jest emancipacija *contradictio in adjecto*. U onom zato, što nam statistika čudoredja pokazuje, da se žena, sudjelujući aktivno u javnom životu, onesposobi da bude majkom vriedna ili ikakva naraštaja. U ovom opet zato, što fiziologija uči, da s ovim dozorom u savezu je takodjer rani dozor intelekta. Intelekt u žene ne polučuje uslied toga tako visok stepen, kako ga on polučuje u muža, gdje se dulje razvija.

Prema tomu dakako ne može biti ženi velika intelektualna, ali zato tim veća moralna zadaća u svijetu. Žena ima uzgojiti moralno čovječanstvo. To je prava njena zadaća — zadaća koju ona tim laglje vrši; jer je njezino srcec izvor blagohotnosti. Što je pako blagohotnost ostalim idejam, dovoljno naglasismo.